

Posamezne številke: Na-
radne Din — 50, ob
deljah Din 1.—

TABOR* izhaja vsak dan, raz
nedelje in praznikov, ob 18. u
da umom naslednjega dne ter s
mensko po pošti D 10.—, za l
mensko D 18.—, dostavljen na d
D 11.—, na izkaznice D 10
Inserati po dogovoru.

Naroda se pri upravi TABOR.
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 270.

Leto: III.

Maribor, sreda 4. oktobra 1922.

Številka: 224.

O političnem po- ložaju.

(iz govora poslanca dr. Kukovca v Pre-
valjah.)

Ko sem bil skozi poldrugo leto aktiv-
ni minister in se trudil po svojih močeh
zastopati iz Beograda v javni upravi ko-
risti celega jugoslovanskega naroda, ne
da bi mislil le na Slovence, sem prišel
do spoznanja, da je to bila iz stališča mo-
jega volilnega okraja velika neumnost.
Če ne bil bil nič delal, bilo bi za moje
stališče kot poslanca boljše. Zoper vse,
kar sem storil in kar so državniški, s ka-
terimi sem delal, odobraval, ker na svo-
je pest nisem delal, zagnali so kričarji v
Sloveniji velik krik. Naše izvrstno časo-
pisje je sicer storilo svojo dolžnost in
javnost je končno dejansko v vsem spre-
jela mojo in mojih prijateljev politiko
kot edino mogočo. Vendar pristave z
delom nisem pridobival. Zda prikljam
sicer izide med svoje volilce in na vsa-
kem shodu me radi poslušajo, a vendar
vidim iz poznejših shodov, da imajo
povsod kričarje še rajši. Zato govorim
danes o političnem položaju, ki je zelo
zapleten, na najskrajnejši meji države,
ker mislim, da tukaj najdemo čistejšo ob-
zorje, ker tukaj vlada še narodni idealiz-
em, ki je v Ljubljani že davno lanski
sneg.

Takoj Vam bode jasno, zakaj je tudi
med Slovenci politični položaj tako ne-
jasen, ako Vas opominam, da je o meni
govoril vodja ljudske stranke dr. Hohl-
njec na shodu v Celju, da jaz sploh ni-
sem Slovenec in da nimam kaj koman-
dirati v mariborski pokrajini. Iz te stop-
nje zagrizenosti vidite globok srd zoper
idejo jedinstva naroda, katero jaz zastop-
am kot glavno idejo. Katoliški duhov-
ščini je glavni cilj vzdržati v najvišjem
spominu ljudstva, da se mora čutiti kot
posebnost, da se mora braniti prevcli-
kega približanja k srbstvu. Ni to hudo-
ben namen, ampak razredni interes ka-
toliškega duhovniškega razreda. Ta
stranka bi rada bila jugoslovenska, toda
ker se boji, da jugoslovenstvo zatemnu-
je idejo katoličanstva, zato se ne more
znajti v jugoslovanstvu. Vse druge slo-
venske struje, ki so zoper demokrate,
delujejo nezavestno pod mogočnim uti-
som propagande dr. Hohlnejceve stran-
ke. Minister Vilović, s katerim sem pre-
tekli točen govoril, mi je dejal značilne
besede: »Vrnivši se iz Slovenije sem v-
prašal dr. Korošca, zakaj je v opoziciji
proti beograjski vladi, ko je vendar pov-
sod v Sloveniji videti velik napredek.
Dr. Korošec mi je pritrdil, da je to res in
da nima drugega vzroka biti proti Beo-
gradu nego ta vzrok, da ima v svojem
klubu vsega skupaj — tri Hrvate.«

Jednako je v najzadnjem času celo s
pristnimi narodnjaki dr. Ravniharom in
dr. Trillerjem. Dne 16. oktobra lanskega
leta je dr. Triller na seji izvrševalnega
odbora izjavil, da se vodstvo slovenske
demokracije mora izmisliti, ker bi dru-
gače njegova struja bila prisiljena mi-
sliti na prestop v radikalno stranko. Ko
je večina odposlancev stranknih organi-
zacij to odklonila, opravičeval se je dr.
Triller za svoje besede, češ, saj je res,
da ste delavni, toda niste priljubljeni.
Odstopite vsaj za sedaj, saj pridete spet
na vrsto. Tako nelogično postopanje
kažejo tudi gospodarski krogi. Ob veli-
ki noči je minister na razpoloženju Mili-
voje Jovanović v Ljubljani z začude-
njem slišal, da so mene organizacije go-
spodarskih krogov vabile na svoj pro-
testni shod, potem mi pa niso hotele pu-
stiti govoriti, češ, da imajo škodo od te
mlade. Gospod Jovanović je izjavil, da

Pred evakuacijo tretje cone.

Kdo bo novi italijanski poslanik v Beogradu?

Beograd, 3. oktobra. (Izvirno.)
Pooblaščen minister Ljuba Nešić je
danes sprejel generala Milojevića, in
mu opisal današnji položaj v vpraša-
nju Zadra. General Milojević, ki je
doslej deloval v razmejitveni komisiji,
je imenovan za prvega delegata v ko-
misiji za evakuacijo tretje cone.

Beograd, 3. oktobra. (Izvirno.)
V dobro poučenih krogih so bili že v-
čeraj mnenja, da je Schanzer odobril
pogodbo, ki je bila sklenjena med dr.

Ninčičem in italijanskimi zastopniki
v Zenevi o vprašanju učiteljev na ita-
lijanskih šolah v Dalmaciji. Naša vlada
je sprejela šele včeraj popoldne zanes-
ljivo poročilo o tem. Italijansko zuna-
nje ministrstvo je predložilo našemu
rinskemu poslaniku Antonijeviću v
podpis dotično pogodbo. Iz zanesljive-
ga vira izvem, da bo imenovan na-
mesto odpoklicanega grofa Manzoni-
ja za poslanika v Beogradu dosežanji ita-
lijanski poslanik v Bernu Carbeso.

Nova akcija ogrskih legitimistov.

Budimpešta, 3. oktobra. »Mag-
yar Ország« poroča: Včeraj je prišel
grof Albert Apponyi v spremstvu dveh
gospodov k namestniku odsotnega mi-
nistrskega predsednika grofu Kuno
Kleblsbergeru ter mu sporočil, da
smatrajo legitimisti vsled smrti kralja
Karla izpraznjeni madžarski prestol
kljub detronizacijskemu zakonu za za-
sedel. Ker se prestolonaslednik Oton
iz notranjepolitičnih, kakor tudi zu-
nanjepolitičnih razlogov ne more dati
slovesno kronati v predpisanim roku

šestih mesecev, sporoča to s tem vladi
s pripombo, da vsled tega pravice pre-
stolonaslednika v nobenem oziru niso
omajene ali prikrajšane. Končno je
prosil grof Apponyi ministra, naj spo-
roči to ministrskemu predsedniku in
vsem kompetentnim faktorjem. Vlada
krogi se ne bodo, kakor se zatrjuje z
oficijelne strani, bavili s tem izključ-
no principijelnim vprašanjem. Vpra-
šanje prestolonasledstva se je uredilo
zakonitim putem in to stališče zastopa
vlada.

Položaj na Grškem.

Atene, 2. oktobra. (Izvirno.) E-
gence Havas poroča: Prelajna kraljev-
ska dvojica se je iz vzroki prestolona-
sednika Pavla zvečer vrnila in od-
potovala v Palermo. Incidenta ni bilo
nobenega.

Atene, 2. oktobra. (Izvirno.) Poli-
tis in Dionidis sta odklonila portfelje
(zunanjepolitični in finančni), kar sta
mnenja, da ne sme imeti kabinet izra-
zite strankarskega obilježja.

Pred konferenco v Mudanji.

Turki so se umaknili iz nevtralne cone.

London, 2. oktobra. (Izvirno.)
Semkaj dospela uradna nota energič-
no protestira zahtje Dardanel in Bos-
bora s strani Vel. Britanije.

Angora, 2. oktobra. (Izvirno.) E-
malistična vlada je določila principe
odgovora zavezniki državam: na-
rodna skupščina jih je soglasno odo-
bila.

London, 2. oktobra. (Izvirno.)
Lord Curzon je obvisil francoskega
poslanika, da je britanska vlada naro-
čila svojim zastopnikom v Mudanji,
raj se prilagodijo nam zastopnikov
Francije in Italije glede določitve de-

markacijsko linije, preko katere se bo-
do morali Grki pri izpraznjenju Tra-
cije umakniti.

London, 2. oktobra. Kemal paša
se je glasom zadnjih vesti odločil upo-
števati angleške zahteve, amakniti tar-
ške čete iz nevtralne cone ter se ude-
ležiti sestanka za določitev pogojev za
premirje, ne da bi stavil kake pogoje.
Angleške vesti iz Carigrada trde, da
so začele turške čete zapuščati nevtral-
no cono in so se umaknile proti vzhodu.
Angorska narodna skupščina je
sklenila, da odide posebna komisija na
konferenco v Mudanji.

ZRAČNA ZVEZA MED ANGLIJO IN NEMCIJO.

Berlin, 2. okt. (Izv.) Wolffov urad
poroča: Vrše se pogajanja o izvedbi
vzajemnega nemško-angleškega letal-
skega prometa. V svrhu priprave tega
prometa uredi angleška Inston - Line
oktobra poskusno zračno zvezo med
Londonom in Kölnom.

NESREČA PRI AVTOMOBILSKI DIRKI.

Berlin, 2. okt. (Izv.) Kakor poroča
»Berliner Tagblatt«, je včeraj pri gor-
ski avtomobilski dirki v Gaillonu za-
vozil e navto med ogedalee. Pet oseb je
bilo težko ranjenih. Dirka je bila pre-
kinjena.

PAPEŽEVA POMOŽNA AKCIJA V MALI AZIJI.

Smirna, 2. okt. (Izv.) Agence Ha-
vas poroča: Papež je po posredovanju
vlade poslal nekaj številnih pomožnih
materijal. Z razdelitvijo poverjeni mrg.
Vellega ima po protektoratu Francije
sedeti na krovu odmiralske ladje »Jean
Bart«.

NOVI ČASTNIKI.

Beograd, 2. okt. (Izv.) Jutri bo
podpisan ukaz o napredovanju gojen-
cev vojne akademije, s katerim bo naša
vojska dobila 312 novih podporočnikov
in sicer 60 v topništvo, 20 pri konjenici,
15 v gardi, 70 pri tehničnih četah
in 147 pri pešpolkih.

POVRATEK DR. BENEŠA.

Praga, 2. oktobra. (Izv.) Ministr-
ski predsednik dr. Beneš se je vrnil da-
nes zjutraj iz Zeneve.

BORZA.

Curib, 3. okt. (Izv.) Sklepni kurzi.
Pariz 40.60, Zagreb 1.825, London 23.56,
Berlin 0.29, Praga 16.80, Italija 22.85,
Newyork 536.—, Dunaj 0.0075, Budim-
pešta 0.215, Varšava 0.06, Sofija 3.15.

**Daružite za 'Sklad otroške
bolnice' v Mariboru.**

sem se jaz v vladi tako odločno potego-
val zmiraj v prvi vrsti za industrijo in
gospodarske kroge sploh, da so mislili
drugi ministri, da sem menda v kaki in-
dustriji osebno udeležen. Zato mu je bilo
nerazpoloženje teh krogov baš zoper
mene nerazumljivo. Enako je s slovens-
kimi množicami, ki predstavljajo konsu-
mente, za katere deluje z velikim uspe-
hom naš sedanji minister dr. Žerjav. Ko
sem jaz nekoč le malo namignil, če gre
tako naprej in če bodo uradniki šli z o-
nimi, ki nas hočejo izriniti, da bo treba
res odstopiti, zavpilo je spet nasprotno
časopisje, da ne smemo odstopiti, ker se
sicer rešitev uradniškega vprašanja zo-
pet odloži.

Iz tega vihravega postopanja naše
javnosti in celo prvih narodnjakov v naj-
zadnjem času sklepam jaz, da je oslab-
ljenje živcev današnje družbe glavni
vzrok nestalnosti naše politike. Saj je raz-
umljivo, da nikdo ne bi bil rad zraven,
če se iz vseh strani napada nas, ki se
odgovornosti ne bojimo. Ali je to zna-
čajno ali ne, to je seveda drugo vpra-
šanje. Nam zadostuje, da nam prvi mo-
že vseh strank priznavajo, kadar si upajo,
da smo na pravem potu. Če si pa dr. Rav-
nihar, dr. Triller in drugi ne upajo biti
zraven, da bi z nami vred poloma ne do-
živeli, četudi smo na dobri poti, tedaj je
to človeško, politične kroge pa moramo
pustiti odločiti, ali je moralno dopustno
in odgovorno v najhujšem boju zastave
zapustiti.

Toda oni pravijo, da tega nočejo,
ampak le drugo konstelacijo hočejo. Zu-
nanji in notranji položaj bode odločil, ali
se ti zahtevi more usrečiti. Politika je
konečno res stvar računa in ne senti-
menta, tudi mi to uvažujemo, toda dvo-
mimo iz vzrokov, ki so izven nas, da se
taka konstelacija da napraviti. In vsak
drug narod v takem slučaju upošteva
mnenje vodilnih politikov. Če se pa ne
da brez nevarnosti drugače napraviti, ne
moremo mi prevzeti odgovornosti, da
vse proč vržemo in pustimo stvari iti,
kakor gredo. Vtem slučaju je čez deset
let naš narod lahko zopet lepo zasuz-
njen Dunaju. Najhujša zagrizenost ne
more tega želeči. Če resni mo-
že nam v razburjenosti odreka-
jo, da smo Slovenci, moramo misliti, da so njih
zapustili živci in ne nas, kar radi povdarjajo. Če
so toliko zaljubljeni v lokalizem in baš
samo eden lokalizem, ki ne more biti po-
leg ljubljanskega tudi mariborski, in če
pravijo, da je nemogoče iz Beograda čez
Ljubljano in Maribor voditi, ampak sa-
mo iz Ljubljane, nam mora biti dovolje-
no, o tem vprašati narod, ki je doslej bil
po večini in vsaj v razsodnih krogih
zmiraj z nami.

Mi bomo brez nevolje zamenjali u-
loge, če narod to hoče. Ne bomo pa pu-
stili podreti, kar smo mi sezidali, zlasti
ne ustave, če ni izgleda, da se da hitro
namestiti z boljšo. Mi bi žrtvovali obliko
zlasti zaradi Hrvatov, če bi bilo verjetno,
da je potem konec hrvaškega vprašanja.
Merodaini so pa tu Hrvati in Srbi, ne mi.
Zakaj bi pa mi hoteli nekaj obstoječega
zavreči, če bi k onemu velikemu cilju ne
prišli bližje! Poskusov s slabim iskus-
tvom že zadnja leta ni manjkalo. Žrtve
prinašati domišljenim potrebam klerika-
lizma nam ne pristaja, če bi tudi oportu-
nisti v naših vrstah k temu mnenju nagi-
bali. In če bi nas najstarejši narodni or-
gan v Sloveniji zato sumničil dela za
nemštvo, nas tudi ta jezni izum ne sme
omajati. Radi smo pristopni reformam,
ne pa pustolovščinam. To bomo zastop-
ali tudi na seji glavnega odbora naše
stranke v Beogradu 10. oktobra.

Pristopajte k CMD!

Cilji italijanskega fašizma in vprašanje naših rojakov pod Italijo.

Italijanski fašizem je naši javnosti dovolj znan, zato bi pomenjalo potratu časa in prostora, ako bi hoteli govoriti znova o njem v vseh podrobnostih; znani so več ali manj tudi zunanji cilji fašizma, niso pa znani notranji, tajni, o katerih se niti v Italiji ne govori javno in zato se hočemo pečati tu predvsem s temi, osobito ker so v tesni zvezi z usodo naših rojakov, ki so po rapalski pogodbi prisiljeni živeti pod Italijo. Italijanski fašizem se je porodil kot reakcija na komunistično in socialistično revolucionarno delovanje. Ker so hoteli komunisti potem revolucije, nasilja in terorja priiti do absolutne vlade nad državami in narodi, tako drugod kakor v Italiji, tam še osobito, so nacionalni elementi pograbili enako taktiko ter ustanovili fašizem, ki ima nasprotno namen ohraniti nacionalno individualnost in dušiti vse njene nasprotnike in to seveda z istimi sredstvi, z nasiljem in terorjem in če treba tudi z — revolucijo. Proti Slovanom in Nemcem fašizem prvotno ni bil namenjen in to radi tega ne ker ž njimi ni računel. Ko pa so prišli pod Italijo tudi ti, so je fašizem obrnil proti njim kot proti »sovražnikom italijanskega nacionalizma«, enako kakor proti komunistom in socialistom. Stem pa so postali fašisti predmet, s katerim je naša javnost tu in onostran državnih mej prišla, da se poča ter da pazno zaščituje njihovo delovanje in počenje, kakor tudi njihove načrte za bodočnost.

Cilj fašizma v Italiji je torej obraniti nacionalni individualizem pred komunističnim anacionalizmom in razrednim nasiljem s sredstvi nasilja, ako ne gre drugače. Na prvi pogled se zdi, da je to pravzaprav naloga državne oblasti, vlade, toda to ni res. Vlada ni prosta, ona je vezana prvič na demokratičnost postopanja, drugič pa na razne mednarodne obzire. Kot demokratična italijanska vlada ne sme in ne more zatreti s silo komunistov, kakor tudi ne more z nasiljem zatreti tujerodnih življenj, ki so po mirovnih pogodbah pripadli pod njeno nadoblast. Zato je fašizem deloma sotrudnik in pomočnik vlade, ki izvrši, ker ni vezan ne na levo ne na desno, lahko tudi akte nasilja, katerih vlada ne more in ne sme. Kljub temu pa je fašizem, posebno italijanski v današnjem štadiju, tudi sovražnik vlade, režima. Kakor so bila razredna gibanja prvotno le nastojanja za zboljšanje gnetenega položaja, za podpiranje dobre stvari, so se pa pozneje spremenila v organizacije ležeče po absolutni vladi in nadvladi, tako se je tudi fašizem dvignil od prvotnih teženj, podpirati vlado do želje tvoriti vlado, vladati, biti neomejen, absoluten gospodar naroda in države. Sprva so bili fašisti zadovoljni z vlado Italije, ko pa so postajali močnejši in močnejši, jim je postajala vlada premalo od-

ločna in preveč vezana na že omenjeno notranje in zunanje obzire. Zato obstoja danes njihov glavni notranji cilj v — odstranitvi sedanjega demokratičnega vladarja ter ugotovitvi fašistovske diktature.

Mnogo je do te tožnje dovedlo italijanske fašiste tudi postojanje sedanjega kralja, ki je »dopustil, da so ga Jugoslovenci v Julijski Krajini o priliki letošnjega obiska pozdravljali — v svojem narodnem jeziku, posebno pa mu še zamerijo, da je poročen z Slovanke in ker je poleg tega tudi še znano, da Viktor Emanuel III. osebo ni prijatelj fašizma, je naravno, da so fašisti proti njemu ter se pripravljajo na to, da ga odstranijo in ž njim tudi sedanjo, oziroma vsako vlado, ki ne bi bila izključno fašistovska. Vendar pa fašisti niso republikanci, kar je naglasil tudi njihov vodja Mussolini pred 14 dnevi v Vidnu. Oni so monarhisti, toda njihov kandidat za rimski prestol je — Duca d'Aosta, član sedanje kraljevske rodbine, ki je obenem član in podpiratelj ter tajni zaščitnik — fašizma.

Fašisti pripravljajo torej v Italiji državni preobrat, nacionalistično revolucijo z absolutno diktaturo. Do tega preobrata, do te revolucije bo prišlo gotovo prej ali slej, ako se ne zgodi kaj nepričakovane, kar bi zamoglo spremeniti ali zastaviti tok naravnega razvoja — in do tega pride lahko prej, predno bi kdo mislil. Dasi ravno pa so fašisti, katere podpira tudi vojaštvo, vsaj ono, ki stoji pod vplivom Duca d'Aosta, zelo močni, prekrat, ako pride res do njega, ne bo potekel mirno. Prišlo bo do krvave revolucije, do prave državljanske vojne. Komunisti, socialisti in drugi profašistovski elementi se bodo uprli fašistovski diktaturi. Ta prevrat pa bo zadel hudo tudi naše rojake v Primorju. Osvobodjena vseh obzirov bo fašistovska povodenj planila po njih z vsem gnevom svojega sovražništva. Na to pa smo hoteli ravno opozoriti našo javnost in naše merodajne kroge, da bodo pripravljeni, kajti v trenutku ako pride do tega, bo le od naših naglih ukrepov odvisna usoda naših ljudi. Naša dejanska intervencija bo neizgibna. Naša vojska bo morala v zaščito naših ljudi nemudoma zasesti Primorje, to ji bo pa tudi lahko, ker bo s spremembo vladavine odvezana sedanjih obveznosti. To bo pa tudi edini in najugodnejši moment v katerem bomo mogli za vedno osvoboditi naše primorske brate italijanskega jarma.

Mogoče je, kakor smo že zgoraj omenili, da se bodo stvari zasukale v drugo smer, dokler pa stoji tako kakor stoji danes, moramo računati tudi na to eventualnost in biti nanjo pripravljeni!

Politične vesti.

* Demisijska Pašičeva vlada. Ministrski predsednik Nikola Pašić je po daljšem posvetovanju s prvaki radikalne stranke in z ozirom na resolucijo, ki je bila sprejeta na strankinem kongresu, sklenil podati svojo demisijo. Demo-

Ko je marčna revolucija l. 1848, prinesla avstrijskim narodom ustavo in so bili v deželne zbornice poklicani tudi zastopniki kmetijskih občin, ki so pošiljali v deželni zbor iz vsakega volilnega okrožja po 2 poslance, je bil v deželni zbor štajerski v ptujskem volilnem okrožju, kamor je pripadal tudi Sv. Jurij, poleg drugega poslanca izvoljen Jakob Kreft. Bi kje med najvnetejšimi zagovorniki slovenskih narodnostnih in jezikovnih pravic. Ko so se vodile razprave za štajersko deželno ustavo, je zahteval — sicer ob nepravilni priliki, kajti glasoval je sprva sam za štajersko kot »enotno in nerazdružljivo vojvodino«. — pozneje združenje Slovenskega Štajerja z ostalimi slovenskimi kraji v posebno upravno celoto. Proti tej zahtevi so ugovarjali celo nekateri Slovenci. Ni tedaj čudno, da ji je energično oporekal poslanec celjske mestne občine, Nemeč Foregger, ki je Kreftu očital, da je njegova zahteva jako podobna slovenski peticiji do ministrstva v zadevi ustanovitve »jugoslovenske države«. Kreft je sicer zastopal zahtevo tega občega slovenskega narodnega programa po »Zedinjeni Sloveniji«, vendar spoznamo iz Foreggerjevega ugovora, da so dalečvidnejši ljudje spoznali takoj politični pomen »Zedinjene Slovenije«, ki bi bila le nekaka vmesna etapa do ustanovitve jugoslo-

kratski ministri so sklenili, da predlagajo takojšnji sprejem demisijske Predsednik narodne skupščine dr. Ribar je poklican v avdienco k kralju. Odločilnega pomena bo seja ministrskega sveta, ki se vrši danes, v torek, dopoldne.

* Radikalci proti koaliciji z demokratami. V Somboru se vrši glavna skupščina radikalne stranke. Udeležilo se je več ministrov. Po govoru ministra Miladinovića je bila sprejeta resolucija, ki zahteva ustanovitev plavneke odbora radikalne stranke za Vojvodino in obsoja koalicijo z demokratami ter zahteva nove volitve.

* Minister Trifković poroča kralju. Poročilo iz Beograda naznanja sledeče: Nj. V. kralj se je zanimal za delo zakonodajnega odbora, posebno za uradniški zakon. Poklican je k sebi ministra Marko Trifkovića, ki mu je poročal o tem zakonskem načrtu.

* Albanija proglašena za republiko. Kakor poročajo iz Tirane, se je albanska narodna skupščina enoglasno izjavila za republikansko formo države. Za prvega konzula je imenovan Ahmed-beg.

Pouk neobveznih predmetov na srednjih šolah.

Pri izrednem občnem zboru Pododbora profesorskega društva v Mariboru dne 28. sept. 1922. je bila soglasno sklenjena sledeča resolucija:

* Takozvani neobvezni predmeti (stenoigrafija, moderni jeziki, petje, risanje, opisna geometrija, prirodnoznanstvene vaje i. dr.) tvorijo na srednjih šolah prvovrstno izpopolnilno naučno šolsko izobrazbo; za vstop v življenje so neprecenljive važnosti, v razrednem pouku donajajo korist ogromnemu številu udeležnikov, so najboljše in najbolj učinkovito sredstvo, da zaposlijo na koristen način dišastvo v prostih urah ter ga odvratajo postopanju in tratenju časa; stanejo pa s svojima povprečno dvema tedenskima urama za tečaj, ki se učitelju plačujeta kot uri z 10 do 20 Din., le neznanje svote.

V teh tečajih se naučijo dijaki brezplačno in brez izgube časa pri poklicnih strokovnih učiteljih v redni šolski upravi do dovršenosti dandanes i v šoli, v življenju in družbi prepotrebne stenoigrafije, se izvežbajo v risanju na zavodih, kjer ta predmet ni obvezen, se izurijo v petju in glasbeni teoriji, si brez težkosti pridobijo temelja, čisto popolno znanje modernih jezikov, francoščine, italijanščine, ruščine, češčine itd. in so s prirodnoznanstvenimi vajami spoznajo s narodo i. dr.

Ta pouk je pri nas uveden in organizovan v redoviti obliki že več ko pol stoletja in izdatki zanj spadajo med redne, neukinljive.

Teden dni po začetku tekočega šolskega leta pa je s svojim odlokom z dne 23. sept. 1922 št. 12341, višji šolski svet v Ljubljani, kakor pravi, »spričo znatno skrajšanih postavk za učiteljske nagrade v

venske države. S svojo zahtevo Kreft seveda ni prodel, vendar kaže njegov nastop razboritost tega moza in dokazuje, da je duševno daleč nadkriljeval marsikaterega svojih sopostancev.

In taki so osteli tudi njegovi potomci. Njegov vnuk, blagopokojni zdravnik dr. Lev Kreft, se je lotil celo težavnega posla prevajanja Homerjeve Ilijade in Odiseje. Žal je svoje delo nameril napačno in ostal tudi v prevodu — pristni Prelek, kakršen je bil v življenju. Tako se je zgodilo, da so mu potekli izpod peresa večkrat šestomeri, kakor tale, ki ga imam v spominu iz njegovega rokopisa:

»Ve pa si ti nemarjač, ki tiš kaj dobro ne včiniš.«

Najmlajši rod Kreftov pa je zastopan med mariborskimi »Učincariji«.

Če boš tedaj hodil ob neki priliki po lepi »vidnjanjski pürgi« in te morda drug vnuk Jakoba Krefta, gori omenjeni prijazni šentjurski g. poštar v svoji znani gostoljubnosti povabi v svoje gorice v Murščaku, ne zamudi ga prositi, naj ti pokaže album s fotografijami, ki se datira iz dni poštarjevega deda. Našel boš tam fiziognomijo tako mnogega naših »taborskih grobovnikov« in pred dušo ti bo oživela ona sicer težka, ali lepa doba, ko so se borili kremenj kakor Jakob Kreft, za jugoslovensko državo.

budžetu za l. 1922-23» z eno potezo ukazal ukinitev poroka teh predmetov, češ da ga vsaj začasno ne more nagraditi; storil je to brez ozira na važnost teh predmetov in brez pomisleka na neznanost budžetnega učinka te ukinitve. Ta ukrep izvira iz njegove lastnoodločitve in je on zanj odgovoren.

Zbrano srednješolsko učitelstvo pa, kolega sveta dolžnost je, da šči narod in mladino pred kulturnim in intelektualnim nazadovanjem, proticira proti takemu sredstvu, s katerim hoče višji šolski svet ugoditi skrajnemu postavk v budžetu. Z vsemi sredstvi se mora zahtevati in doseči, da se postavke za take redne, neobhodne izdatke ne črtajo in da se iznova včrtajo, ako so bile edino po številni presoji izostale.

Spričo tega svojega stališča zbrane srednješolsko učitelstvo vpraša:

1. ali se višji šolski svet kot duševni, aravni, pravni in upravni voditelji učitelstva ž njim sklada v naziranjih, da je kratenje takih udomačenih kulturno-vzgojnih dobrin v ravni opreki z vzgojnimi dolžnostmi državljana in domoluba.

2. ako da, ali je pripravljen, da se namenjeni odlok takoj prekliče in neobvezni predmet v obsegu lanskega leta nemudoma zopet uvede?

3. Ako ne, ali se zaveđa, da nosi on in v zvezi z njim višja instanca, ki mora da ni bila pravočasno in dovolj poučena, vso odgovornost za zadevni, prosvetno kvarni čin in za vse njegove škodljive posledice?

Dnevna kronika.

— Dr. Beneš na potu v Pariz. Iz Ženeve se poroča: Češkoslovaški ministrski predsednik in minister zunanjih zadev dr. Beneš je sinoči odpotoval v Pariz.

— Družba sv. Cirila in Metoda svojim podružnicam. Veliko je še CM podružnic, od katerih še do danes nismo prejeli ne izkazov odborov, niti računov. Vse tiste prosimo in opominjamo, da skličejo občne zbornice, izvolijo odbore in poberejo še pred zaključkom leta člansko prispevek. Poučene so po večini vse naše podružnice o velikem pomenu, ki ga ima naša družba, ter tudi o ogromnem delu, ki ga vrši. Zato pričakujemo z vso zanesljivostjo, da bodo podružnice zopet pričele plodovito delovati v korist in blaginjo našega celokupnega naroda. Družba apelira na narodno zavest in rodoljubno postrtovalnost vsega narodnega občinstva. Dela je mnogo, delavci kje ste?

— Romunski konzulat v Zagrebu. Kakor poroča zagrebški »Obzor«, je bil glavni ravnatelj importnega in eksportnega društva v Zagrebu, g. Milan Milić, imenovan za romunskega konzula v Zagrebu.

— Institut za tropične bolezni je ustanovilo ministrstvu za narodno zdravje te dni v Skoplju v Macedoniji.

— Poslanec NSS Deržič, ki se je zdaj proslavil kot korifeja na polju železniških vprašanj, se je v zadnjem času lotil — šolstva. Seveda z isto »temeljnostjo« kakor je reševal železnice. Ta največji politični šarlatan Slovenije trdi med drugim implibite, da so demokrati krivi, če je višji šolski svet v prosvetni proračun Slovenije »pozabil« postaviti vso ona važna mesta ob meji, ki slučajno niso zasedena, pa ne zato, da ne bi bila potrebna zasedbe, ampak ker je primanjkovalo učnih moči. Deržič meša vprašanje redukcije uradništva z vprašanjem naših obmejnih šol. Drznejše zlorabe nemnosti čitateljev »Jugoslavije« še nismo doživeli. Demokrati bodo naposled še krivi, če bomo srečali Deržiča nekega dne na — Studencu. Ali pa naj s takim šarlatanom še resno polemiziramo? Nam ne pade v glavo!

— Letošnji kongres Zemljoradniške stranke se vrši 27., 28. in 29. t. m. v Banjaluki.

— Ustanovitev Pasteurjevega zavoda v Sarajevu. Ministrstvo za narodno zdravje je sklenilo ustanoviti še tekom letošnjega leta v Sarajevu moderno urjen Pasteurjev zavod.

— Pogajanja za trgovsko pogodbo s Poljsko. V ministrstvu za trgovino se vrše pod predsedstvom trgovskega ministra Vilovića konference za sklenjevanje trgovske pogodbe med našo državo in republiko Poljko.

M. Kovačič:

Daven borec za jugoslovensko državo.

Ako te zanese kedaj slučaj v Prlekijo, utegneš priti tudi v župnijo Sv. Jurija ob Ščavnici. Slavna župnija je to domovina večjega števila naših znamenitih mož. V tej župniji se je rodil starina Davorin Trstenjak, tu je tekla zibelka dr. Fr. Hošiču, dr. Antonu Korosecu in mnogim drugim kulturnim delavcem. Najdeš jih med pravniki, profesorji, zdravniki, duhovniki; ni ga skoro »učenega« stann, ki bi mu ne pripadal kak šentjurski župljan.

Če prideš v farni kraj te župnije, ki ga domačini zovejo Videm, s severne strani, zagledaš na prvi vidmanski hiši nad hišnimi vrati mramornato ploščo z napisom: Rojstna hiša Jakoba Krefta in njegovih 14 zakonskih otrok. Znamenita rodbina! Jakob Kreft je bil oni »daven borec za Jugoslavijo«, s katerim hoče ta listek seznaniti čitatelja. Bil je ugleden očanec, župan, ki je opravljal to oblast tudi z zavestjo dostojanstva: izrekel je sodbo nad marmaršikom, ki se je pregrešil proti veljavnim pravnim običajem in ga »dal v troko.« (Del tega kazenskega orodja še rani danes eden njegovih potomcev, vedanji g. poštar pri Sv. Juriju.)

— Smrt istrskega narodnega delavca. Dne 21. pr. m. je umrl v Pazinu tamkajšnji trgovec Anton Bartoš, ugleden in velezaslužen naroden delavec. Bartoš je sodeloval v vseh narodnih društvih in institucijah v Istri ter tudi sam mnogo storil in dosegel za tamkajšnje našo narodno stvar. Naravno je, da so ga radi tega Italijani neoprestano preganjali in lasko leto so ga vtaknili tudi v ječo, kjer je prebil več mesecev ter si tudi nakopal bolezen, kateri je sedaj podlezel. Bodi narodnemu borcu in mučeniku lahka neosvojena istrska zemlja.

— Revizija sodnikov. Glasom vesti beograjskih listov pripravlja pravosodno ministristvo revizijo sodnikov po u-stavi. Po tej reviziji bo veliko število dosedanjih provizoričnih sodnikov imenovano za stalne, v Črni gori in v Maccedoniji pa bodo vpokojeni vsi oni sodniki, katerih šolska izobrazba ne odgovarja našim zahtevam. Kakor znano je v omenjenih krajih več sodnikov, ki nimajo juridičnih studij, ampak učiteljske, bogoslovne itd.

— Dijaške razmere na Dunaju. Položaj našega dijaštva na Dunaju bo letos vrlo težak, posebno ker Jugoslovenska menza najbrže ne bo mogla obstojati, ker so ji Amerikanci kakor tudi drugim odtegnili desetine pomoči, hrana v restavracijah ali privatno pa stane dnevno najmanj 60.000 a. kron. Sobe v hotelih stanejo dnevno od 25.000 do 45.000 a. k. a privatna stanovanja, katera pa je novim dijakom silno težko najti, stanejo mesečno najmanj 230.000 a. k. Kurjava, perilo in drugo je seveda tudi temu primerno visoko, gotovo pa dražje nego pri nas. K temu pa je treba pristiati še razne take in toliko, ki znaša v zimskem semestru 500.000 a. k. V sled teh razmer bo našim dijakom najbrže nemogoče študirati na Dunaju.

— Nove vrste cigaret. Uprava državni monopolov je sklenila izenačiti po vsej državi tobačne vrste. Nove vrste cigaret, katere bodo izdelovale vse tobačne tovarne bodo: »Vardar« (doslej mac. spec.) po 124 Din., »Neretva« (med 1. in 2. vrsto mac.) po 250 Din., »Morava« (srbska spec.) po 180 Din., »Zrača« (srbska spec. 1. vrste) po 135 Din., »Sava« (srbska spec. 2. vrste) po 100 Din. za 1000 komadov. Istotako se bo unificiralo tudi ostale vrste, ki niso tu navedene, ne bo se pa več izdelovalo potem drugih vrst, ki so bile doslej omejene le na posamezne pokrajine.

— J. A. D. »Triglava«, podružnica v Ljubljani opozarja tovariše »Triglava« na ozirom na pričetek predavanj v zimskem semestru na ljubljanski univerzi na sledeče: Menza se odpre šele okoli 20. oktobra v akad. kolegiju, zato nikar ne prihajajte, če nimate važnih razlogov, že prej za stalno v Ljubljano, temveč pridite le k inskribiciji in se potem vrnite do otvoritve menze nazaj domov. Univerzitetna uprava, še do danes nima nikakršnih navodil iz Beograda radi državnih štipendij, vendar je pričakovati, da jih do inskribicije dobi, zato prinesite k inskribiciji s seboj vse listine, ki bodo eventuelno potrebne kot priloge k prošnjam za drž. štipendije (mbožni list, zrelostno spričevalo, kolokvijska in izpitna spričevala, zdravniško spričevalo, za tovariše, katerih bratje in sestre še obiskujejo kako šolo, bo potrebno potrdilo šolske obl. o njih obisku, nadalje reverz, da bi presleec 2krat tako dolgo služil v drž. službi kot uživa štipendij, pri mladoletnih morajo ta reverz podpisati starši, event. še krstni in domovinski list. Ker je pričakovati, da se bo reševanje prošenj in izplačanje štipendij precej časa zavleklo, priskrbite si za najmanj 2 meseca kje drugje gnetnih sredstev, posebno z ozirom na dejstvo, da je PDJA, ki ne dobi več drž. subvencije, že 5. sept. t. l. zatvorilo menzo in bo moral letos vsak tovariš plačati celo hrano v menzi, ki bo stala okrog 33 K dnevno. Prešnje za sprejem v akad. kolegij bodo okoli 10. okt. rešene. Tovariši, ki so bili že lani definitivno sprejeti in so izpolnili pogoje glede učenjskih uspehov, bodo se z dovoljenjem ravnateljstva smeli še prej vseliti. Hrano bi dobili do otvoritve menze v »Domovinu« za 40 K dnevno. Natančnejših navodil glede menze, drž. štipendij in eventuelnih drugih podpora začasno ne moremo dati; kakor hitro bo to mogoče, bo odbor pravočasno to-

variše v časopisih objaviti. — Ker mora po društvenih pravilih biti vsak »Triglava« član »Sokola«, opozarjamo Triglava kakor tudi tovariše, ki nameravajo vstopiti v »Triglavo«, da se morajo izkazati s člansko izkaznico ozirom s potrdilom o sprejemu pri domačem sokolskem društvu ali pri enem izmed ljubljanskih sokolskih društev. — Mejak Ervin, cand. iur. tč. predsednik.

— Težak položaj slovenskih primorskih učiteljskih inštitucij. Kakor znano je Italijanska šolska oblast odredila, da se ne sme sprejeti v šolsko službo v Primorju nobenega učitelja, ki bi dovršil učiteljske izven mej Italije, pred vsem pa v Jugoslaviji. V sled tega so tudi naša učiteljska, posebno ljubljanska, odpuštila vse primorske slovenske učiteljske in učiteljske ter jih napotila na učiteljska v Primorje. Ta primorska učiteljska pa jih tudi nočejo sprejeti, češ, da so že prenapolnjena. Tako so naši primorski slovenski in hrvaški učiteljski in učiteljske sedaj ob začetku šolskega leta na cesti, ne da bi vedeli, kaj naj počnejo. Kakor poročajo primorski listi, se je sedaj zavzelo za to, da bi se prišlo do »Eđinosti« ter je upati, da bo akcija za sprejem na primorska učiteljska vendar ugodno rešena.

— Pančavo za svoje uradnike. »Pančava« poroča, da je tamkajšnji mestni svet sklenil, da izplača oženim mestnim uslužbencem 2000 din., neoženim pa 1200 din. za nabavo obleke. Sredno mesto in srečni nameščenci!

— Nova italijanska ladja. Italijanska vojna mornarica je takoj po preobratu paročila v reški ladjedelnici novo bojno ludo. To dni je bila ladja dovršena in z velikimi svečanostmi spuščena v morje. To bi končno ne bilo še nič zanimivega. Toda zanimivo nas pa lahko njeno ime — »Dalmacija«. Dozvedno so ji Italijani namenili to ime že pri preobratu, da tako počaste svojo novo »osvojele« ozemlje — našo lepo Dalmacijo. Da so se v svojih računih zaračunili, to jih ne moti, da bi se ladja njihovega vojnega brodoma ne imenovala po naši Dalmaciji. Morda pa še vedno upajo, da jo »osvoje«.

— Grška nota o odstegu Konstantina. Iz Beograda poročajo: Grški poslanik v Beogradu je po nalogu grške revolucionarne vlade izročil naši vladi noto, v kateri se oficijelno poroča, da je kralj Konstantin odstopil ter da je zasedel grški prestol prestolonaslednik kot kralj Jurij II.

— Tudi pri nas bi bilo potrebno. V Gradcu so se danes ustanovili orožniški uradniki posebno zvezo, ki si je stavila nalogo, podpirati državo s tem, da »čisti« v vrstah uradništva. Vsek malomarni in len uradnik, ki odjeda kruh marljivim in ki državi je škoduje, bo prijavljen oblasti, ki ga naj odstrani in nadomesti. V svojem listu je objavila zveza prvo »listo« takih uradnikov. Navedla 40 imen z označbo službenega mesta. Vsek izmed teh dobiva mesečno pol-druzi milijon kron plače, kar znaša letno z raznimi dodatki in nadurami krog eno milijardo. Na ta način upajo izbiti iz uradniških vrst ves plevel, ki se je v povojnih razmerah vrnil med uradništvo ter dvigniti zopet ugled uradništva. Taka zveza bi bila tudi pri nas potrebna, da bi iztrebila razne tudi-uradnike, ki uradniškemu stanu več škodujejo nego koristijo.

— Zimovanje ekscesarice Zite. Kakor poročajo madridski listi, se ekscesarica Zita znova zavzema za to, da bi se ji dovolil povratek na Madžarsko. Ker pa ta njena akcija »očividno letos se ne bo rešena«, bo najbrže sprejela ponudbo vojvode od Albe, ki jo je povabil, naj preživi letošnjo zimo v njegovi palači v Sevilli.

— Poročni prstani prišli iz mode. Kakor poročajo francoski listi, so tudi poročni prstani prišli iz mode, mesto njih pa se uvajajo zapestnice. Duhovnik zamenja pri poroki zapestnice mesto dosedanjih prstanov.

— Nova Swen Hedina ekspedicija v Tibet. Za prihodnje leto pripravlja znani raziskovalec Swen Hedin novo poučno potovanje v severo-vzhodni Tibet. Iz političnih vzrokov namerava učenjak kreniti v Tibet iz Kitajske. Leta 1905 je angleška vlada odbila prošnjo,

da bi smel Swen Hedin v Tibet iz Indije. Ker je bil učenjak za časa svetovne vojne (ker je simpatiziral z Nemci), izključen iz angleškega društva »Geographical Society«, mu sedaj tudi sedaj ni mogoče potovati preko Indije.

— Drugi mednarodni sociološki kongres se je pričel 2. t. m. na Dunaju. Udeleženi so 35 držav s 300 delegati.

— Mestni občinski svet v Celju je v svoji seji 2. t. m. ostro obsodil govor zoper ustanovitve narodnega sodišča v Celju. Izjavil je, da je pripravljen storiti vse, kar je potrebno in v danih razmerah možno, da se upravno sodišče namesti v Celju, zlasti glede uradnih prostorov in stanovanj za osebo.

— V ministristvu za socialno politiko se je sistematiziralo mesto pomočnika za prehrano.

— Poljeja v Celju se stalno reducira na stalež, ki odgovarja danim varnostnim razmeram. Konec septembra je bilo zopet vpokojenih 5 uslužbencev celjske državne policije.

— Zavela v Beogradu. Bivši predsednik roške vlade Zavela je v nedeljo došel v Beograd ter je prečel Ljubo Nošića, večeraj pa je obiskal ministrskega predsednika Pašića. Trdi se, da je prišel Zavela v Beograd radi končno ureditve roškega vprašanja.

Mariborske vesti.

Maribor 3. oktobra 1922.

— m. Ilići strah je prevzel Strahine ljudi pred jasno določbo svetovidske ustave, da imajo prenehati vse zasebne srednje šole, ki se imajo šolskim zakonom izvesti, ki pride prav kmalu na dnevni red. V Mariboru obstoja take ovetka nunske vgoje, za katere obstoj se »Strah« strašno boji. Zato skuša s vsami sredstvi in naj bodo še tako očitna, uničiti državni zavod z nado, da bi v tem slučaju ostal priživljenju klerikalni nunski zavod. Ker pa se jim ta nakana ni mogla posrečiti in vidijo, da se jim tudi ne bo, zato izlivaajo svojo gnolnico po stari navadi na osebo ravnatelja Vozlana, ki je radi najnovjših insultov in zlobnih podtikanj »leži« tožila. Mi se klerikalnemu načinu bota ne čudimo, kar ga od obstoja klerikalne stranke sploh ne preloho poznamo.

— m. Mariborski domišljinski »Naprejek«. »Naprejek« mariborski domišljinski nas vprašuje v zadnji številki, če moramo misliti, da nima nihče pravice povedati, da III. umetniška razstava kluba »Grah« ni bila za nič. Ne, gosp. poročevalce, tega ne mislimo in nismo nikoli mislili, to pravico ima vsak kdor se v umetnosti kaj razume, njima pa jo kapitar, ki lahko pač sedi o kopilih, ne pa o umetnosti. Da je gospod, ki je pisal v »Naprejek« zafrakcije na račun razstave, nas kapitar, to je pokazal sam s svojo pisavo, kajti le kapitar pohvali ali pa obsodi kako stvar parafsalno, kar sam ne ve zakaj jo hvali ali zakaj jo graja; strokovnjak se pa od kopitarja razlikuje ravno v tem, da o stvari, o kateri trdi da je slaba tudi pove, zakaj je slaba ter da se pod to kar napiše tudi — nečisto. Sicer pa bodi te polemike z zaključnimi besedami ljudmi, ki ležajo izza ovinka na postene pasente, enkrat za vselej dovolj: pešati se z njimi je resel konjedoren.

— m. Šesta redna seja občinskega sveta mariborskega se vrši v petek zvečer ob 19. uri v mestni posvetovalnici. Na sporedu je: 1. Poročilo predsedstva in overovanje zapisnika 5 redne seje. 2. Predlogi in vprašanja. 3. Poročilo od-skov. 4. Personalne zadeve.

— m. Nabavljajna zadruga drž. uslužbencev v Mariboru nam sporoča, da je kupila od obrtno-razstavne odbora 1530 butelk (a sedem desetih l) dobrega, sortiranega vina in ga oddaja svojim članom po ugodnih cenah po 20 ozirom 33, 40 in 44 K v zadrugni prodajalni. Odjemalci, ki ne pridejo z lastno posodo, morajo zastaviti za vsako steklenico 20 K.

— m. Državni upokojenci. Ker se običajni mesečni uradni dnevi z 3. okt. prekinajo, vabijo se še enkrat vsi za svojo korist dosedaj brezbrizni upokojenci in vdove, da se vpišejo imenovanega dne t. j. v sredo od 4. do 5. ure pop. na glavni pošti v pritličju v »Društvo jug. Drž. uslužbencev in upokojencev« ozirom v »Samobomoč«. Tudi

onim, ki ne mislijo pristopiti k društvu, se bo dalo brezobvezno vsa pojasnila o ugodnosti društva.

— m. Zdravniško društvo v Mariboru sklicuje odborovo sejo za torek, dne 10. oktobra ob 6. uri zvečer v prostorih Koočvrske restavracije. Ker referira tov. dr. Tavčar o novi pogodbi z okr. boln. biogajno, se nujno vabijo vsi gg. zdravniki boln. blagajne, da se sestanka zanesljivo udeležijo. Poroča tudi g. prim. dr. Robič o obnem zboru jugosl. lekarskega društva v Sarajevu.

— m. Redni pouk v obrtno-nadajevalni šoli v Mariboru prične dne 5. okt. 1922, ob 14. uri Vajenci in vajenke, ki so vpisani doslej, dobe potem svojih mojstrov pravčasno pismeno obvestilo, kam jim je priti v četrtek dne 5. oktobra t. l. Vodstvo prosi delodajalce, naj skrbijo, da se bodo zanesljivo oglašili vsi vajenci in vajenke ob navedeni uri v šolskem poslopju, ki bo napisano na listku, katerega bo vodstvo doposlalo delodajalcem.

— m. Usposobljenostni izpiti za obče ljudske in močarske šole pred državno komisijo v Mariboru (na drž. moškem učiteljskem) se prične dne 3. novembra 1922 ob osmih zjutraj. Prošnje, ki naj bodo pisane na celj polj, naj se vpošljejo pravčasno potem okrajnih šolskih svetov, da bodo do 25. oktobra t. l. v rokah vpraševalne komisije. Odgovor na prošnjo dobe le oni kandidati in kandidatinje, ki k izpitu ne bodo pripuščeni.

— m. Dar Dijaški kuhinji. Povodom dobro uspelega izbita za strojevodje so darovali na inicijativno gosp. ravnatelja inž. Sege za »Dijaško kuhinjo« v Mariboru, izprašani strojevodje kurilnice Maribor vsak po 100 kron in sicer: Puklavac Rudolf, Tancen Ant., Kranjc Joško, Petican Karol, Pelinšek Fran., Medvešek Martin, Gerbec Izidor, in Mahar Anton. Skupaj 800 kron. Vsem darovalcem izrekamo v imenu dijaštva najtežekrejšo zahvalo z željo, da bi naša mnogo posnemalcev.

— m. Izobraževalno društvo privatnih nastaviteljev v Mariboru. Začetek plesnega tečaja samo za člane društva v četrtek dne 5. t. m. ob 8. uri v Gambrovi dvorani. Vpisovanje se vrši v Slovenski ulici št. 8. I. od 18. do 19. ure zvečer. Drugi tečaj se začnejo s 15. oktobrom in sicer: Slovensčina: v torek in petek od 19. do 21. ure. Slovenski tlesnopolis v sredo in soboto od 19. do 20. ure. Cirilica v sredo od 20. do 21. ure. Nemski tlesnopolis v ponedelj. od 20. do 21. ure. v soboto od 20. do 21. — Teh tečajev se morejo udeležiti samo člani društva. Vpisuje se dnevno od 18. do 19. ure v društveni pisarni Slov. ulica 8. I.

— m. Vcelico s koncertom. petjem in plesom v prid vdov in sirot policijskih nameščencev, pridrži dne 7. oktobra v Götzovi dvorani. Začetek točno ob 20. uri.

— m. Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Torek, 3. okt. »Revizor«, B.

Sreda, 4. okt. Zaprt.

Četrtek, 5. okt. »Satan v ženski«, izv.

—o—

Narodno gledališče. »Satan v ženski«. V četrtek, 5. oktobra, se vrši premijera na tukajšnjem odru se vprizorjene igre »Satan v ženski«. Dramatik Karol Schönherr se je s to dramo brez dvoma uvrstil med prve dramatike. Delo je vseskozi silno dramatično in je vzbujalo na vseh odrih največjo pozornost.

Večer dramatičnih plesov. Prvo-vrstna umetnica, gđ. Valerija Kratina, ki je pravkar absolvirala z največjim uspehom veliko turnejo po Švedski, priredi v torek, dne 10. okt. v mariborskem gledališču »Dramatični večer plesov«. Pred vojno je s profesorjem Dalerose-jem prepotovala skoro vso Evropo, ter gostovala po vseh večjih mestih z najpohvalnejšim uspehom. Ker je gđ. Valerija Kratina poleg tega še naša severna rojakinja Čehinja, je naša dolžnost, da jo pozdravimo naj-
zastavila.

Kultura in umetnost

x Gostovanje osiješkega gledališča v Subotici. Na poziv subotičkega mestnega načelnika je osiješko gledališče sklenilo prirediti v tekoči sezoni daljše gostovanje v Subotici. Osiječani bodo v Subotici priredili predstave mesec dni. Subotički mestni svet je v ta namen že dovolil poreben kredit.

Sokolstvo.

o Kolo jahačev sokolskega društva v Mariboru priredi v nedeljo dne 8. okt. ob 15. uri v ljudskem vrtu v Mariboru svoj prvi jahaški nastop, ki obsega jahalno šolo skakanje čez zapreke, vaje s sabljo, redovne vaje v vodu, finale četvorke. Pred nastopom je povorka po mestu. Zvečer je v vseh prostorih Narodnega doma zabaven večer, pri katerem sodeluje godba železničarskega glasbenega društva »Drava«. Vstopnina k javnemu nastopu znaša 5 din., k večerni prireditvi pa 3 din. Bratje jahači izven mariborskih sokolskih društev, ki se nameravajo udeležiti povorke, naj javijo potom svojih odsekov udeležbo, da se more preskrbeti pravočasno potrebno število konj. Tudi morajo prinesiti predpisane ogrtače za konje seboj. Zdravo! Načelstvo.

o »Sokolska zveza«, v zasedenem ozemlju. Kakor poroča tržaška »Edinost«, so ustanovila sokolska telovadna društva v kraljevini Italiji »Sokolsko zvezo«. V kratkem se bo vršil ustanovni občni zbor, ki ga skliče glasom pravil predsedništvo, tržaške sokolske župe kot začasni vodilni in izvršilni organ zveze.

Objave.

š Vinsko trgatav priredi Sokol v Studencih v Sokolskem domu v soboto dne 7. okt. 1922. zvečer. Na sporedu so razne zabave in ples. Vsi prijatelji društva iz Maribora in okolice se vabijo k obilni udeležbi.

Mala oznanila.

Dresur vzame pse v dresuro. Pustite naslov v upravi lista. 1875

Dijak se sprejme k boljši družini na hrano in stanovanje. Starost dijaka največ do 14 l. Proti plačilu instrukcije tudi na domu. Plača po dogovoru. Kje, pove uprava lista. 1876

Iščem mesto kontoristinja, eventualno tudi blaginjske. Nastop takoj. Pismene ponudbe pod »Takoj«. 1873

Radi pomanjkanja prostora se prodaja: postelje, marmare, zrcala, umivalnik z marmornato ploščo, jedilno mizo, pedobe, žimnice, 7 kg perja, pregrinjalo za postelje in mizo, površnik, plišast divan, salonska garnitura in dr. Vpraša se: Rotovški trg 8, I nadst. levo. 1881

Iščem gospodično (začetnico) za trgovino. Delo lahko. Poštenost pogoj. Gosposka ulica 38, II. nadst., desno. 1878 2-1

Pohištvo, zaloga spalnih in jedilnih sob, kakor tudi kuhinjske opreme, po tvorniških cenah. Tovarna pohištva, Koroska cesta 46. 1888 5-1

Kuharica, skrbna in čedna, 39 let stara, želi voditi starejšemu gospodu gospodinjstvo. Zna opravljati tudi poljska dela. Ponudbe na upravo Tabora pod št. 120. 1882

Higijenična brivnica se vsem priporoča. P. Površtni postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Odprte lope, deske, lesi dr. se bodo dražbenim putem prodajale na tistavrem prostora dne 3. okt. 1922. Interesenti naj se zgledajo v pisarni Slov. obrtnega društva Aleksandrova cesta 22 najkasneje do 10 ure. 1861

Kontorist, mlad, marljiv, spreten, zmožen razen knjigovodstva vseh pisarniških del, išče službo pri večjem podjetju. Nastop takoj. Anton Rak, Braslovče. 1864

Pisalne stroje, nove in rabljene, dobavlja American Import Company, Maribor, Koroska c. 24. 1853

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje trdka Sire-Rant, Kranj, telefon int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1493

Črni in rujavi premog, bukovca drva na vozove se dobi pri tvrdki Lippert, Tattenbachova ul. 13. Dostavlja se tudi na dom. 1872 3-2

Na prodaj 2 avtomobila: 1 Fiat zelo malo rabljen, skoro nov, 9/24 HP, 6 sedežev, električna razsvetljava in pogon. 1 Skat Limusina, 25 HP, generalno reparirana in nanovo lakirana, v zelo dobrem stanju, 6 sedežev. Naslov pove upravitelju. 1871 3-2

Zahvala.

Zahvaljujem se tem potom g. docentu dr. Matkotu, kakor tudi gg. dr. Jägerju, dr. Pavlici ter sestriprednici Rozi za izvrstno zdravljenje in bolniško oskrbo v času moje bolezni in zdravljenja v mariborski javni bolnici, katero morem vsakomur kar najtopleje priporočati. - Helena Verglez, trgovka, Maribor. 1877

š Mestni kino. »Laže, ameriška društvena drama v 5. činih poleg veseloigre v 2 činih se predvaja v torek, sredo in četrtek.

Ptujske vesti.

Zanimiv plen je padel ptujski policiji v roke v soboto 30. sept. ob 3. uri jutraj. Že delj časa je bila policija obveščena, da iz kleti Vinarije zmanjkuje množine vina. Vendar se dolgo ni moglo priti kvevru na sled. To noč pa je stražnik v bližini Vinarije opazil priti iz poslopja Vinarije moško in žensko osebo, obe skrbno zaviti in navadno obsežni. Na stražnikovo zahtevanje sta čudna ponočnjaka začela bežati; ker pa sta bila obtežena oba skupaj s posodicami, ki so vsebovale 18 l vina, so bile seveda stražnikove noge hitreje in oba sta morala na stražnico. Moški je bil socijalnodemokratski občinski odbornik ptujske občine g. Kaisersberger, ki je obenem bil uslužbenec Vinarije.

Dopisi.

Kapla ob sev. drž. meji. Fingiran roparski umor in dr. — V petek dne 8. sept. t. l. je bil za Kaplo usodepoh dan, Kaplski romarji vračajoči se z božjega pota pri Sv. Križu (Dravograd), so bili na čudovit način rešeni gotove smrti; dva osebna vlaka, polna romarjev sta hitela med Vuzenico in Vuhredom drug proti drugemu in bi gotovo trčila skupaj, da tega ne bi preprečil žel. čuvaj, ki je ustavil vlak v katerem so bili tudi vsi Kaplčani v distanci dvajsetih korakov. — Istega popoldne je umrl nagie smrti zidar Balzam v gostilni Rudolfa Kašmarna; zadavil se je s kosčkom mesa, ki mu je obtičalo v grlu. Mrtvega so prevedli na njegov dom. — Med 10. in 15. uro je prišel na orož. postajo najemnik Peter Sachernig ter naznanil, da je bil med tem, ko se je on mudil pri cerkvi na Kapli, okrađen. Manjka mu 6000 K. novi čevlji in podplati. Zena pa mu leži

v kavi na tleh z razbito črepinjo. Naše orožništvo je vželo to dejstvo v znanje z nezaupnostjo, dasi je Sachernig omenil, da je bil preteklo noč tudi pri sosedu Čumanu poskušen vlom. O Sachernigu je znano, da je bil l. 1919. kolovodja pri napadu na tuk. orož. postajo, nato jo je pobrisal čez mejo in ostal 3 leta v Avstriji. Tam se je na stara leta zaljubil v deklo Elizabeto pri Krautwagnerju, s katero ima ljubezensko razmerje, dasiravno je zopet od Nov. leta pri svoji ženi na Kapli. Posledice tega so bili domači prepiri in nesložnost med zakoncem. Začelo se je zasledovanje in hišno preiskave, a sprva se ni dalo ničesar dognati. V nedeljo popoldan pa se je našla na podstrešju skrita, pred kratkim oprana delavna obleka Petra Sacherniga, na kateri pa so še bili znaki krvi. To dejstvo in izjava lastnega sina, da nihče drugi ni bil zločinec kakor oče, kateri je ob enem tudi ukradel sinov denar, je bil povod, da je bil Peter Sachernig aretiran in odveden v zapor. Preiskava se nadaljuje. Ob enem avizirano avstrijsko orožništvo je zaslišalo Sachernigovo ljubico onstran meje. Dne 23. sept. so našli kapelski orožniki na dnu napolnjene žitnice ukradene čevlje in podplati. S tem je podan dokaz, da je bil sum proti P. Sachernigu utemeljen. Vse tukajšnje prebivalstvo čeka v veliki razburjenosti na poročno razpravo.

Luče. V sredo ponoči so se splavili konji odličnemu narodnjaku g. Kolencu p. d. Jermanu iz Juvanja. Pri Strgarju niže Luče so odskočili v stran ter potegnili v globel za sabo voz, na katerem so se vozili gg. Prijatelj, Čuč, in Kolenc, katerega sopokopali končno pod seboj in ga hudo poškodovali. Drugi so odšli z manjšimi poškodbami. — Voz je bil popolnoma zdrobljen. Iz nevarnega položaja jih je rešil g. Podbrežnik, ki se je pripeljal za njimi. — Tukajšnje »Zadrugo« so morali ta teden na ukrep iz Ljubljane zapreti. Pričakovali smo to že dalje časa, in sem vam o prodaji gumijevih izdelkov svo-

ječasno že poročal. Da računam ne »štimajo«, menda ni potreba še posebej povdarjati. Dični poslovodja »Don Juan di Papa« je seveda izginil. E. jal To je tisto tamkaj — ono drugo zegen na katoliški podlagi!

Zidanmost. Tukajšnje orožništvo je zasačilo nekega Josipa Hadošina iz Hrastrnika, ki je veržil z vtilhotapljenim saharinom ter nekega strojevođa Aug. Raka iz Maribora, ki je prodajal čevlje, ki so bili najbrž vtilhotapljeni.

Radeče. Tukajšnji trgovec g. Čepiak je že precej časa opažal, da mu nekdo krađe usnje in denar. Skril se je ponoči v trgovino ter se zaklenil. Čez malo časa odpre nekdo s ponarejenim ključem trgovino, ter se spravi k blagajni. V tem hipu ga je prijel Čepiak ter ga spoznal. Bil je nek mizar Z. Izročen je bil sodišču.

Bočna. »Veličastnega« in »sijajnega« shoda g. Pušenjaka v Šekovi gostilni se je udeležila ogromna množica: 4 piši in beri: štirih mož in 3 (treh) žen, vstevši slučajno navzočega Cigolovega Anza s Pakl. Enak uspeh je imel dopoldne v Šmartnem.

Gospodarstvo.

g Produktna borza: Novisad, dne 30. sept. pšenica bačka Din. 375.—, sremska Din. 380.—; ječmen: bački Din. 340.—, sremski Din. 345.—; oves: bački Din. 285.—, sremski Din. 290.—; koruza: bačka Din. 325.—, sremska Din. 330.—; fižol: beli (novi) Din. 350.—, pisani (novi) Din. 340.—; moka: 0 (z vrečo bačka Din. 570.—, za kuhlo bačka Din. 545.—, krušan št. 5 (z vrečo) bačka Din. 490.— otrobi: pšenični (z vrečo) bačka Din. 190.—, pšenični (z vrečo) srbski Din. 185.—; orehi: bosanski Din. 650.—, čebula Din. 300.—, tendenca: nestalna.

Podpirajte Jug. Matico!

Glavni urednik: Radivoj Rehar
Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge delovne pridelke kupuje in prodaja **ANDREJ OSEY, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88.** 1328

Motorno kolo

s priklonim sedežem proda
Hranilnica v Ljutomeru za
25.000 K.

Reflektanti se naj oglase pri Dr. MARKU STANJKO, odvetniku v Ljutomeru. 1863 3-2

Dne 6. oktobra ob 1922 ob 2. uri popoldne se vrši v Ciril Metodovi ulici 24/I. s sodnijskim dovoljenjem

prostovoljna javna dražba

premičnin iz zapuščine Jakob-a Splihal (pohištvo, obleka, zlatnina). Kupnino je treba takoj položiti na roke sodnega poverjenika in kupljene predmete takoj odstraniti. 1885

Notar dr. Franc Firbas, sodni poverj.

Odvetnik dr. 1884

Alojz Goričan
je otvoril v Celju odvetniško pisarno in jo pridružil pisarni gosp. dr.

Karola Laznik
v Prešernovi ulici šte. 3.

Svarilo.

Svarim vsakogar pred nakupom kolesa, ki mi je bilo ukradeno iz veže na Aleksandrovi cesti št. 44. Kolo je znamke »Puch«, s prostotekom, s prebitim gonilnim kolesom, nova pneumatika »Reithofer«, svetle barve, sprednji plašč ima eno luknjo podloženo z usnjem, črno lakirano, z lesenimi ročaji. — Tat je bil opazen. Nosi svetlo sivo športno obleko z enako čepico, rujave usnjate gamaše in jahalno palčko. Star je okrog 20 let. Kdor izsledi kolo, dobi 500 K nagrade. Ernest Gert, steklar, Maribor, Gosposka ulica št. 13.

Vinogradniki in trgovci vina!

Prvovrstni vinski sodi iz tesane hrastovine, začeni od

K 5 po l.

nudi
Zagrebačka tvornica bačava, Zagreb.

Naročila direktno na tovarno 1865

Sveže čajno maslo,

smetano, sveže mleko, sir, lepo grozdje, jabolka, breskve, krompir, slive, izvrstno endivijo, salato, jajca, sladki hrušovec in jabolčnik, domači jesih ter vsaki dan sveže pecivo raznih vrst ter fini garnirani lptauer sir prodaja in priporoča po ceni **Fani Jakolič, Jenkova ul. 6 (Schwarzgasse).**